

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันวัฒนธรรมคุณภาพ ของโรงเรียนรางวัลพระราชทานในจังหวัดขอนแก่น Confirmatory Factor Analysis of Quality Culture in Royal Awarded School, Khon Kaen Province

ศิริวรรณ เต็มวงษ์* และ ดาวรุวรรณ ถวิลการ
Siriwan Temwong* and Dawruwan Thawinkarn

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Department of Educational Administration, Faculty of Education, Khon Kaen University

*ติดต่อผู้เขียน siriwan_tem@hotmail.com

ส่งบทความ 4 กรกฎาคม 2559 | แก้ไข 27 สิงหาคม 2559 | ตอรับ 31 สิงหาคม 2559 | เผยแพร่ 14 พฤศจิกายน 2560

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยายมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนรางวัลพระราชทาน และวิเคราะห์องค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนรางวัลพระราชทานระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ที่มีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง 0.976 ซึ่งดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนรางวัลพระราชทานระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น จำนวนทั้งสิ้น 520 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 22 คน และครู จำนวน 498 คน ที่ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นสถิติพรรณนา และสถิติอ้างอิงเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS 16.0 และโปรแกรม Mplus 7.0

ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนรางวัลพระราชทานในจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ “มาก” และองค์ประกอบด้านภาวะผู้นำด้านคุณภาพมีค่าเฉลี่ยสูงสุด โมเดลการวัดของวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนรางวัลพระราชทานในจังหวัดขอนแก่น มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งมีค่าวัดระดับความสอดคล้อง คือ $X^2=264.938$, $df=230$, $P\text{-value}=0.057$, $CFI=0.996$, $TLI=0.995$, $SRMR=0.022$ และ $RMSEA=0.017$ โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเป็นบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกองค์ประกอบ และมีค่าอยู่ระหว่าง 0.800 ถึง 0.995 เรียงลำดับค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการมุ่งเน้นผู้รับบริการ ด้านการจัดการเชิงกลยุทธ์ด้านคุณภาพ ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู ด้านภาวะผู้นำด้านคุณภาพ ด้านการมีส่วนร่วมของบุคลากร และด้านการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.955, 0.950, 0.892, 0.888, 0.844, 0.836 และ 0.800 ตามลำดับ และแต่ละองค์ประกอบมีความเที่ยงในการวัดค่าน้ำหนักองค์ประกอบ คิดเป็นร้อยละ 91.2, 90.3, 70.6, 78.9, 71.2, 69.9, 64.0 ตามลำดับ

คำสำคัญ: การวิเคราะห์องค์ประกอบ, วัฒนธรรมคุณภาพ, โรงเรียนรางวัลพระราชทาน

Abstract

The objectives of this descriptive research were to study the level of quality culture and analyze the factors of quality culture of royal awarded school on secondary in Khon Kaen province. A tool used for data collection was a questionnaire included five-level rating scale. The reliability coefficient of 0.976 was computed. Data was collected from administrators and teachers in the royal awarded school on secondary in Khon Kaen province. The samples consisted of 520 included 22 administrators and 498 teachers by using stratified random sampling. Descriptive and inferential statistical were used to analyze the confirmatory factor analysis were performed with SPSS 16.0 and Mplus 7.0 program.

The results showed that:

The average value of quality culture in the royal awarded schools was in “High” level and the highest average value of Leadership of aspect quality. Congruence of the measurement model of quality culture with the empirical data was confirmed by consistency value including $X^2=264.938$, $df=230$, $P\text{-value}=0.057$, $CFI=0.996$, $TLI=0.995$, $SRMR=0.022$ and $RMSEA=0.017$. Every factor loading had a significance level at .01 and the value of each factor loading was in between 0.800 to 0.995. The factors were arranged from the highest to the lowest factor loading value followed these aspects;

Teamwork, Focus on service recipients, Strategic management of aspect quality, Teacher professional development, Leadership of aspect quality, Participation of personnel and Continuous improvement with factor loading values 0.955, 0.950, 0.892, 0.888, 0.844, 0.836 and 0.800 respectively and the percentage of reliability value of each factor was 91.2, 90.3, 70.6, 78.9, 71.2, 69.9 and 64.0 respectively.

Keywords: factor analysis, quality culture, royal awarded school

■ บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ ทำให้กระทรวงศึกษาธิการเล็งเห็นความสำคัญในการพัฒนาการศึกษาของประเทศให้มีคุณภาพจึงได้ปฏิรูปการศึกษาของประเทศเพื่อให้คนในชาติได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและรู้เท่าทันกับสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีใจความสำคัญว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าเล่าเรียน และเพื่อให้การศึกษาของไทยมีคุณภาพยิ่งขึ้นจึงได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ได้แก่ ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก ซึ่งให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554) ด้วยเหตุนี้สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีวัฒนธรรมขององค์กรที่เข้มแข็งและมีคุณภาพเพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนให้ภารกิจของสถานศึกษาบรรลุตามเป้าหมายนั่นคือ การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ

วัฒนธรรมองค์กรที่มีคุณภาพจะก่อให้เกิดค่านิยมร่วม และแบบแผนการทำงานร่วมกันของบุคลากรทั่วทั้งองค์กร และใช้เป็นแนวทาง/เกณฑ์สำหรับตัดสินใจในการทำงานและการแก้ปัญหาต่างๆ (วีรพจน์ สื่อประสิทธิ์สกุล, 2550) จึงกล่าวได้ว่า องค์กรที่มีวัฒนธรรมคุณภาพ เพราะวัฒนธรรมคุณภาพมีความสำคัญในการพัฒนาองค์กร หากองค์กรใดขาดวัฒนธรรมการ

ทำงานที่มีประสิทธิภาพก็ส่งผลให้ขับเคลื่อนการพัฒนาเป็นไปได้ยาก แต่หากองค์กรใดมีวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็ง การพัฒนางานขององค์กรจะประสบความสำเร็จได้ง่าย เพราะสมาชิกในองค์กรมีค่านิยมร่วม ทศนคติร่วม การสื่อสาร ความเป็นไว้วางใจ การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อร่วมแรงร่วมใจกันในการดำเนินงานขององค์กรให้บรรลุตามค่านิยมร่วม หากเปรียบกับภาคธุรกิจค่านิยมร่วมก็คือความพึงพอใจของลูกค้า ดังนั้นค่านิยมร่วมของสถานศึกษาจึงหมายถึงคุณภาพผู้เรียน (ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์, 2557) ทั้งนี้การที่องค์กรจะเกิดวัฒนธรรมคุณภาพได้นั้นจะต้องอาศัยปัจจัยหรือองค์ประกอบหลายด้านรวมกันเพื่อให้การดำเนินงานเกิดผลสำเร็จที่มีคุณภาพ ซึ่ง Adebajo และ Kehoe (1999) ได้พบว่า องค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพ ได้แก่ ภาวะผู้นำด้านคุณภาพของผู้บริหารระดับสูง การมีส่วนร่วมของสมาชิกในองค์กร ให้ความสำคัญลูกค้า มีความร่วมมือของหุ้นส่วนการทำงานเป็นทีม พลังอำนาจของคณะผู้บริหารระดับสูง และยอมรับการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมขององค์กร และ Watson และ Gryna (2001) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพ ประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมายคุณภาพและการวัดผลในทุกๆ ระดับ ภาวะผู้นำที่แสดงอย่างเด่นชัดในการจัดการคุณภาพ การพัฒนาตนเองและการเสริมสร้างพลังอำนาจให้กับบุคลากร การมีส่วนร่วมของบุคลากรในกิจกรรมคุณภาพ การให้การยกย่องชมเชยและให้รางวัล รวมถึง Perrin (2009) ก็ได้เสนอองค์ประกอบที่เป็นตัวขับเคลื่อนให้เกิดวัฒนธรรมคุณภาพ ประกอบด้วย การทำงานเป็นทีม การจัดการประสิทธิภาพ เข้าใจความคาดหวังของลูกค้า การมอบอำนาจ มุ่งเน้นกระบวนการ การฝึกอบรมเพื่อปรับปรุงทักษะอย่างต่อเนื่อง การวางแผนระยะยาว และการพัฒนางานในอาชีพตนเอง สอดคล้องกับ Batten (1992) ได้เสนอองค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพ ประกอบด้วย ความมุ่งมั่นของผู้บริหาร การพัฒนาบุคลากร การเสริมสร้างพลังอำนาจ การทำงานเป็นทีม และการวางแผนกลยุทธ์ นอกจากนี้ผลการวิจัยของ มารยาท แซ็งอี และ เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2552) ได้ศึกษาวัฒนธรรมคุณภาพพบว่า องค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพ ประกอบด้วย ภาวะผู้นำด้านคุณภาพ การทำงานเป็นทีม การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

การมอบอำนาจ การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และการยกย่องและการให้รางวัล และยังมี อิสระ ทองสามสี (2555ก; 2555ข) ได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมคุณภาพ พบว่า องค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพ ประกอบด้วย ความมุ่งมั่นของผู้นำในการปรับปรุงคุณภาพ การให้รางวัล การสนับสนุนทรัพยากรและเวลาในการพัฒนาคุณภาพ การเอื้ออำนาจการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัติงาน การใช้เครื่องมือการบริหารที่หลากหลายในการพัฒนาคุณภาพ การมีกลไกสะท้อนกลับของข้อมูล การมุ่งเน้นที่ลูกค้าหรือผู้รับบริการ การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง การสร้างและดำรงรักษาจิตสำนึกคุณภาพ ความมุ่งมั่นและความภักดีต่อองค์กร ทั้งนี้วัฒนธรรมคุณภาพจะเกิดกับสถานศึกษาที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นมีความพิเศษเฉพาะเจาะจงซึ่งพิจารณาได้จากความมีชื่อเสียงทางด้านวิชาการและเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองและชุมชน รวมถึงการได้รับรางวัลเพื่อเป็นสิ่งตอบแทนและยืนยันการเป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพนั้นคือ รางวัลพระราชทาน

รางวัลพระราชทานเป็นรางวัลที่มอบให้กับสถานศึกษาที่มีการจัดการศึกษาได้มาตรฐานอย่างดีเยี่ยมและมีคุณภาพผ่านการประเมินทั้ง 6 ด้าน คือ คุณภาพนักเรียน การบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ การบริหารการจัดการ ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชน บุคลากรและการบริหารงานบุคลากร และความดีเด่นของสถานศึกษา (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2556) โดยสถานศึกษาที่จะได้รับรางวัลพระราชทานนั้นจะต้องมีการจัดการศึกษาและดำเนินงานเพื่อมุ่งพัฒนาให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถทางด้านวิชาการ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเป้าหมายคุณภาพการศึกษาซึ่งสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่กำหนดดังกล่าว ซึ่งสถานศึกษาที่จะสามารถดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายได้นั้นจำเป็นต้องอาศัยบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาร่วมกันดำเนินงานของสถานศึกษา ต้องอาศัยการทำงานเป็นทีมอย่างเข้มแข็งและการทำงานที่มีระบบแบบแผน เน้นการจัดการศึกษาโดยคำนึงถึงประโยชน์ผู้รับบริการเป็นสำคัญ อีกทั้งครูมีการพัฒนาความรู้อยู่ตลอดเวลา และมีการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมถึงผู้บริหารและครูเน้นการทำงานที่มีคุณภาพตลอดจนการบริหารจัดการที่มีส่วนร่วมของบุคลากร ซึ่งปัจจัยหรือองค์ประกอบที่ขับเคลื่อนให้สถานศึกษาจัดการศึกษาที่มีคุณภาพจนได้รับรางวัลพระราชทานดังกล่าวนี้คือ องค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพ จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนรางวัลพระราชทานในจังหวัดขอนแก่น เพื่อให้ทราบแน่ชัดว่าองค์ประกอบใดบ้างที่เป็นองค์ประกอบหลักของวัฒนธรรมคุณภาพ เพื่อสร้างเป็นโมเดลวัฒนธรรมคุณภาพและใช้เป็นแนวทางในการสร้างวัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษาต่อไป

■ วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนรางวัลพระราชทานระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนรางวัลพระราชทานระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น

■ ขอบเขตการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนรางวัลพระราชทานระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น จำนวน 9 โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทานในระหว่างปีการศึกษา 2548-2557 ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 37 คน และครู จำนวน 1,118 คน รวมทั้งสิ้น 1,155 คน

ตัวแปรที่วิจัย คือ วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนรางวัลพระราชทานในจังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ ภาวะผู้นำด้านคุณภาพ (Leadership of aspect quality: LEA) การทำงานเป็นทีม (Teamwork: TEAM) การมุ่งเน้นผู้รับบริการ (Focus on service recipients: CUS) การพัฒนาวิชาชีพครู (Teacher professional development: PRO) การจัดการเชิงกลยุทธ์ด้านคุณภาพ (Strategic management of aspect quality: STR) การมีส่วนร่วมของบุคลากร (Participation of personnel: JOI) และ การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (Continuous improvement: IMP)

■ วิธีดำเนินการวิจัย

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนรางวัลพระราชทานระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2558 จำนวน 520 คน จำแนกเป็นผู้บริหารจำนวน 22 คน และครูจำนวน 498 คน จากการยึดเกณฑ์ขนาดกลุ่มตัวอย่างตามแนวคิดของ Hair, Black, Babin, Anderson และ Tatham (2006) โดยการใช้กฎอัตราส่วนระหว่างหน่วยตัวอย่างกับจำนวนพารามิเตอร์ในอัตราส่วน 20:1 ซึ่งการวิจัยครั้งนี้มีพารามิเตอร์ จำนวน 26 ตัว จึงทำให้ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 520 คน และได้กลุ่มตัวอย่างมาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นเกณฑ์แบ่งชั้นในการสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้การวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด มี 2 ตอน และมีข้อคำถาม จำนวนทั้งสิ้น 60 ข้อ ดังนี้
ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่

เพศ อายุ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และระดับการศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับองค์ประกอบวัฒนธรรมของโรงเรียนรางวัลพระราชทานในจังหวัดขอนแก่น มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scales) 5 ระดับ จำนวน 55 ข้อ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาและสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมคุณภาพ เพื่อให้ได้องค์ประกอบหลักของวัฒนธรรมคุณภาพและองค์ประกอบย่อยในแต่ละองค์ประกอบหลัก แล้วนำผลการสังเคราะห์ที่ได้สร้างเป็นแบบสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนรางวัลพระราชทานในจังหวัดขอนแก่น เพื่อให้ได้องค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพ จากนั้นผู้วิจัยนำองค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพจากการสังเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์มาสร้างแบบสอบถามแล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item Objective Congruence: IOC) ซึ่งทุกข้อมีค่า IOC มากกว่า 0.50 แต่มีบางข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะให้ปรับภาษาให้กระชับ สื่อความหมายชัดเจน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับแก้แล้วนำไปทดลองใช้ (try out) กับผู้บริหารและครูในโรงเรียนสตรีชัยภูมิ ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 2 คน และครู จำนวน 28 คน รวมทั้งสิ้น 30 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม ตามวิธีการหาสัมประสิทธิ์อัลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.976 และได้หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในแต่ละองค์ประกอบโดยเรียงค่าจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมของบุคลากร ด้านการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการมุ่งเน้นผู้รับบริการ ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู ด้านภาวะผู้นำด้านคุณภาพและด้านการจัดการเชิงกลยุทธ์ ด้านคุณภาพมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.937, 0.890, 0.889, 0.865, 0.863, 0.861 และ 0.856 ตามลำดับ แล้วนำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยเป็นลำดับต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยเขียนคำร้องและนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนรางวัลพระราชทานในจังหวัดขอนแก่น โดยผู้วิจัยยื่นหนังสือด้วยตนเองและดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มด้วยตนเอง โดยได้รับแบบสอบถามคืน

จำนวน 520 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 โดยได้ตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูลในแบบสอบถาม แล้วจึงนำข้อมูลไปวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงบรรยาย หาค่าความถี่ (f) ค่าร้อยละ (%) เพื่อวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อวิเคราะห์ระดับวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนรางวัลพระราชทานระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น

วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงอ้างอิงหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (r_{xy}) เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบย่อย และหาค่าดัชนี KMO, ค่า Bartlett's test เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเมตริกซ์สหสัมพันธ์ และเพื่อตรวจสอบองค์ประกอบย่อยแต่ละตัวเหมาะสมในการวิเคราะห์องค์ประกอบ โดยโปรแกรม SPSS 16.0 และหาค่าไคสแควร์ (χ^2), ค่าดัชนี CFI, ค่าดัชนี TLI, ค่าดัชนี RMSEA, ค่าดัชนี SRMR เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนรางวัลพระราชทานระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยโปรแกรม Mplus 7.0

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับวัฒนธรรมของโรงเรียนรางวัลพระราชทานระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น พบว่า วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนรางวัลพระราชทานระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ “มาก” ($\bar{X}=4.26$, S.D.=0.41) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า องค์ประกอบทั้ง 7 ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยองค์ประกอบด้านภาวะผู้นำด้านคุณภาพ (LEA) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.32$, S.D.=0.47) และด้านการมุ่งเน้นผู้รับบริการ (CUS) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=4.20$, S.D.=0.48) ทั้งนี้เมื่อพิจารณารายละเอียดขององค์ประกอบแต่ละด้าน จะค้นพบ ดังนี้

1.1 ด้านภาวะผู้นำด้านคุณภาพ (LEA) โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ “มาก” ($\bar{X}=4.32$, S.D.=0.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า องค์ประกอบย่อยทั้ง 3 ข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อเน้นผู้รับบริการเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนา (LEA3) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.34$, S.D.=0.57) และข้อมีความมุ่งมั่นในการทำงานด้านคุณภาพ (LEA2) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=4.30$, S.D.=0.55)

1.2 ด้านการทำงานเป็นทีม (TEAM) โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ “มาก” ($\bar{X}=4.25$, S.D.=0.48) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า องค์ประกอบย่อยทั้ง 4 ข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ใน

ระดับมาก โดยข้อแบ่งหน้าที่รับผิดชอบชัดเจน (TEM4) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.32$, S.D.=0.58) และข้อประสานความร่วมมือร่วมใจ (TEM1) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=4.15$, S.D.=0.59)

1.3 ด้านการมุ่งเน้นผู้รับบริการ (CUS) โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ “มาก” ($\bar{X}=4.20$, S.D.=0.48) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า องค์ประกอบย่อยทั้ง 4 ข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อรับฟังความคิดเห็นผู้รับบริการ (CUS2) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.31$, S.D.=0.57) และข้อการประเมินความพึงพอใจผู้รับบริการ (CUS4) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=4.11$, S.D.=0.60)

1.4 ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู (PRO) โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ “มาก” ($\bar{X}=4.28$, S.D.=0.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า องค์ประกอบย่อยทั้ง 4 ข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพ (DEP1) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.33$, S.D.=0.58) และข้อสร้างเครือข่ายวิชาชีพ (DEP4) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=4.25$, S.D.=0.59)

1.5 ด้านการจัดการเชิงกลยุทธ์ด้านคุณภาพ (STR) โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ “มาก” ($\bar{X}=4.28$, S.D.=0.48) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า องค์ประกอบย่อยทั้ง 4 ข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ด้านคุณภาพ (STR1) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.34$, S.D.=0.55) และข้อการกำหนดกลยุทธ์ เพื่อนำไปปฏิบัติ (STR3) ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=4.22$, S.D.=0.22)

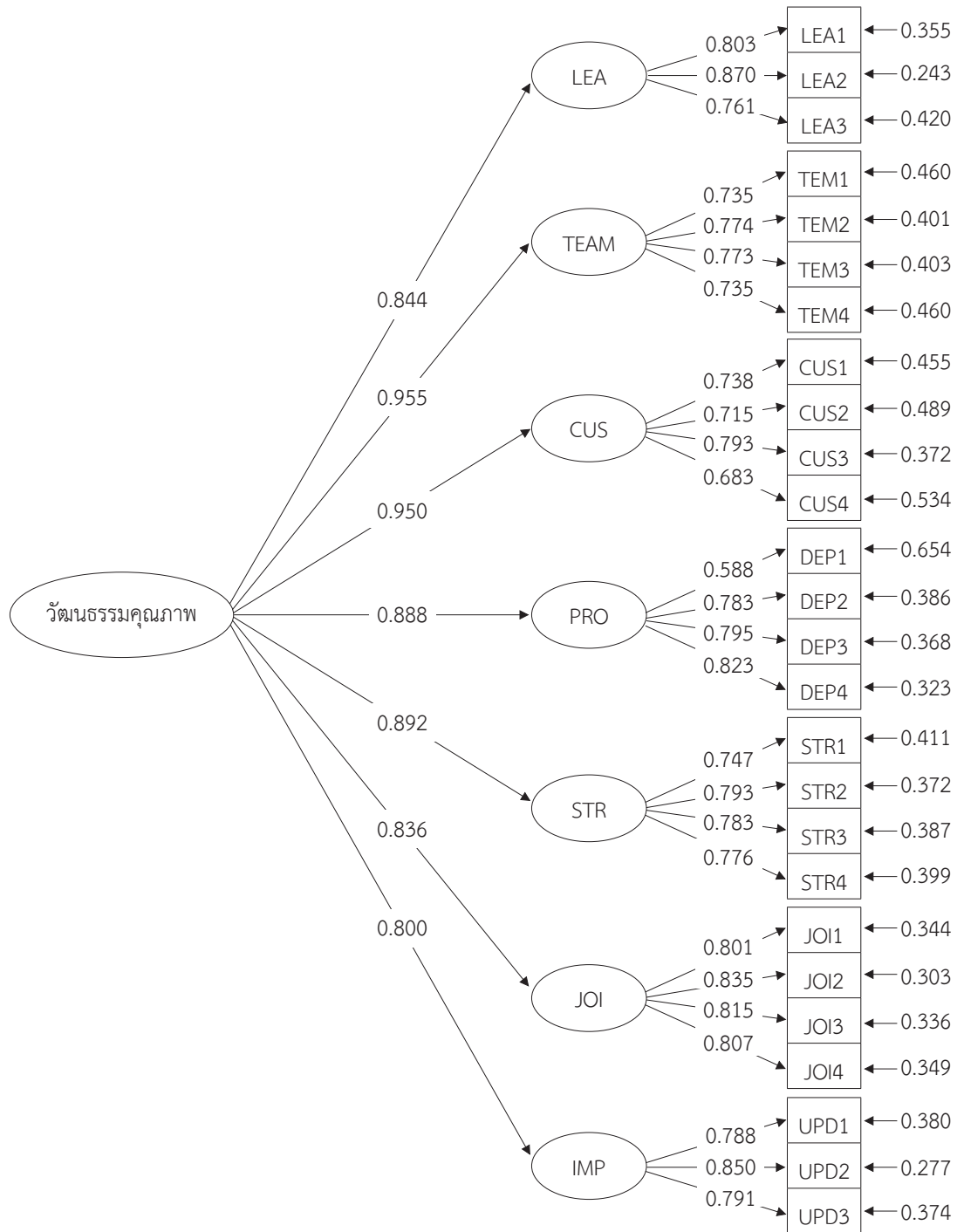
1.6 ด้านการมีส่วนร่วมของบุคลากร (JOI) โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ “มาก” ($\bar{X}=4.25$, S.D.=0.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า องค์ประกอบย่อยทั้ง 4 ข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล (JOI3) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.28$, S.D.=0.54) และข้อการมีส่วนร่วมวางแผนและตัดสินใจ (JOI1) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=4.23$, S.D.=0.59)

1.7 ด้านการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (IMP) โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ “มาก” ($\bar{X}=4.25$, S.D.=0.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า องค์ประกอบย่อยทั้ง 3 ข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อดำเนินการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง (UPD1) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.28$, S.D.=0.52) และข้อดำเนินการตรวจสอบ (UPD3) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=4.23$, S.D.=0.62)

ก่อนจะวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของแต่ละองค์ประกอบ เพื่อเป็นการตรวจสอบความเหมาะสมที่จะทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า แต่ละองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทุกค่า และมีขนาดความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.268 ถึง 0.702 ซึ่งเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของแต่ละองค์ประกอบย่อยจะพบว่า มีขนาดความสัมพันธ์มากกว่า 0.30 ทุกคู่ และค่าดัชนี KMO เท่ากับ 0.957 (มากกว่า 0.95) แสดงว่าองค์ประกอบย่อยมีความสัมพันธ์กัน และค่าสถิติ Bartlett's test เท่ากับ 9,271 ค่า P-value เท่ากับ 0.000 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าเมตริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบย่อยแตกต่างจากเมตริกซ์เอกลักษณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นจึงสามารถวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันได้ทุกตัว

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนรางวัลพระราชทานระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น เพื่อทดสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัด พบว่า โมเดลการวัดมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เนื่องจากค่าไคสแควร์ (χ^2) เท่ากับ 264.938 ค่าความน่าจะเป็น (P-value) เท่ากับ 0.0566 ซึ่งไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่าดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (SRMR) เท่ากับ 0.022 (น้อยกว่า 0.05) ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ 0.017 (น้อยกว่า 0.05) ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 0.996 (มากกว่า 0.95) และค่าดัชนีตรวจสอบความกลมกลืน (TLI) เท่ากับ 0.995 (มากกว่า 0.95) โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบทั้ง 7 ด้านมีค่าเป็นบวก ตั้งแต่ 0.800-0.955 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า เรียงลำดับจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากไปน้อย คือ องค์ประกอบด้านการทำงานเป็นทีม (TEAM) การมุ่งเน้นผู้รับบริการ (CUS) การจัดการเชิงกลยุทธ์ด้านคุณภาพ (STR) การพัฒนาวิชาชีพครู (PRO) ภาวะผู้นำด้านคุณภาพ (LEA) การมีส่วนร่วมของบุคลากร (JOI) และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (IMP) ซึ่งมีค่าองค์ประกอบ (factor loading) เท่ากับ 0.955, 0.950, 0.892, 0.888, 0.844, 0.836 และ 0.800 ตามลำดับ และค่าความเที่ยง (R2) เท่ากับ 0.912, 0.903, 0.796, 0.789, 0.712, 0.699 และ 0.640 ตามลำดับ นั่นคือองค์ประกอบด้านการทำงานเป็นทีมจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากที่สุดที่ทำให้เกิดวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนรางวัลพระราชทานระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น รองลงมาคือ การมุ่งเน้นผู้รับบริการ การจัดการเชิงกลยุทธ์ด้านคุณภาพ การพัฒนาวิชาชีพครู ภาวะผู้นำด้านคุณภาพ การมีส่วนร่วมของบุคลากร และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 โมเดลองค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนรางวัลพระราชทาน

■ **อภิปรายผล**

1. วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนรางวัลพระราชทาน ระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ “มาก” และค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำด้านคุณภาพ การทำงานเป็นทีม การมุ่งเน้นผู้รับบริการ การพัฒนาวิชาชีพครู การจัดการเชิงกลยุทธ์ด้านคุณภาพ

การมีส่วนร่วมของบุคลากร และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง มีค่าอยู่ในระดับ “มาก” เช่นกัน แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทาน มีแบบแผน วิธีการปฏิบัติงานที่เน้นคุณภาพจากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่งจนเกิดเป็นวัฒนธรรมคุณภาพที่มีบุคลากรให้ความสำคัญกับการทำงานที่มีคุณภาพ

ใช้กระบวนการทำงานเป็นทีม พัฒนาความรู้ในวิชาชีพอยู่ตลอดเวลา ดำเนินงานด้วยกระบวนการที่มีแบบแผนโดยมีการจัดการเชิงกลยุทธ์ด้านคุณภาพ อีกทั้งคำนึงถึงประโยชน์ของผู้รับบริการเป็นสำคัญ เพื่อให้ผลของการจัดการศึกษาสำเร็จตามเป้าหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมถึงผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดำรงชีพอยู่ในสังคมได้อย่างเข้มแข็ง และสามารถแข่งขันกับนานาชาติประเทศได้ ทั้งนี้บุคลากรของโรงเรียนได้มีส่วนร่วมในงานดำเนินงานทุกๆ ขั้นตอน รวมถึงการปรับปรุงงานและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2556) ที่ได้กำหนดคู่มือประเมินสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทาน ระดับมัธยมศึกษา โดยมีเกณฑ์ประเมินทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ 1) คุณภาพนักเรียน คือ นักเรียนต้องมีคุณธรรมจริยธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่สังคมยอมรับ มีความรู้ความสามารถทางวิชาการ สูงกว่าเกณฑ์ สุขภาพร่างกายแข็งแรง รวมถึงความสามารถในการใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปลอดภัยจากอบายมุขต่างๆ 2) การบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ คือ สถานศึกษาสามารถจัดหลักสูตรได้สอดคล้องกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาและตรงกับความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงมีการพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง 3) การบริหารจัดการ คือ มีระบบการบริหารจัดการที่เป็นระบบ มีกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เน้นการบริหารจัดการโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของนักเรียนเป็นสำคัญ 4) ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชน คือ การจัดการศึกษาของสถานศึกษาอาศัยความร่วมมือร่วมใจและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามาดำเนินงานร่วมกัน 5) บุคลากรและการบริหารบุคลากร คือ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรอื่นๆ มีความรู้ความสามารถด้านวิชาการ ภาควิชาชีพ และพัฒนาความรู้ในวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ และ 6) ความดีเด่นของสถานศึกษา คือ สถานศึกษามีโครงการ/กิจกรรม อย่างโดดเด่นและเกิดผล ประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนอย่างรอบด้าน เป็นที่ประจักษ์แก่สาธารณชน อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักทดสอบทางการศึกษา (2557) ที่พบว่า สำนักเขตงานพื้นที่ การศึกษาส่วนใหญ่มีการวางแผนและประชาสัมพันธ์โครงการ การคัดเลือกสถานศึกษาในความดูแลเพื่อเข้าประเมินรับรางวัลพระราชทานอย่างมีแบบแผนโดยการกำหนดเป็นแผนปฏิบัติการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมถึงได้มีการจัดตั้งทีมงานเพื่อรับผิดชอบโครงการอย่างชัดเจนและได้นำจุดเด่นและจุด ที่ควรพัฒนาของสถานศึกษามาปรับปรุงและพัฒนา เพื่อขอรับการประเมินรางวัลพระราชทานในครั้งถัดไป

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนรางวัลพระราชทานระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น จากผลการวิจัยพบ ว่าองค์ประกอบทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำด้านคุณภาพ (LEA) การทำงานเป็นทีม (TEAM) การมุ่งเน้นผู้บริการ (CUS) การพัฒนาวิชาชีพครู (PRO) การจัดการเชิงกลยุทธ์ด้านคุณภาพ (STR) การมีส่วนร่วมของบุคลากร (JOI) และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (IMP) เป็นโมเดลที่มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งแต่ละองค์ประกอบ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading) สูงกว่า 0.70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกองค์ประกอบ เรียงลำดับน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) มากไปน้อย คือ ด้านการทำงานเป็นทีม (TEAM) การมุ่งเน้นผู้บริการ (CUS) การจัดการเชิงกลยุทธ์ด้านคุณภาพ (STR) การพัฒนาวิชาชีพครู (PRO) ภาวะผู้นำด้านคุณภาพ (LEA) การมีส่วนร่วมของบุคลากร (JOI) และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (IMP) ดังนั้นองค์ประกอบด้านการทำงานเป็นทีม จึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ การมุ่งเน้นผู้บริการ การจัดการเชิงกลยุทธ์ด้านคุณภาพ การพัฒนาวิชาชีพครู ภาวะผู้นำด้านคุณภาพ การมีส่วนร่วมของบุคลากร และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ เพื่อช่วยขับเคลื่อนการดำเนินโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนที่จะได้รับรางวัลพระราชทาน เพราะโรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทานในแต่ละปีการศึกษานั้นต้องปฏิบัติตามเกณฑ์การประเมินของรางวัลพระราชทาน รวมถึงการเข้าแข่งขันชิงรางวัลกับโรงเรียนอื่นๆ ที่ขอเข้าประเมินรับรางวัลพระราชทาน ทั้งนี้หนึ่งปีการศึกษาจะมีเพียงหนึ่งโรงเรียนเท่านั้นที่จะได้รับรางวัลพระราชทานซึ่งเป็นที่ประจักษ์ชัดว่าโรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทานต้องมีแบบแผน วิธีการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องและมีการถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปอีกรุ่นหนึ่ง จึงจำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบทั้ง 7 องค์ประกอบนี้ เป็นตัวขับเคลื่อนการดำเนินโครงการ/กิจกรรมของโรงเรียนเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดาวรุตวรรณ ถวิลการ (2557) ที่พบว่า โมเดลโครงสร้างวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนรางวัลพระราชทานในประเทศไทยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ คือ $X^2=918.64$, $df=1,416$, $P\text{-value}=1.00$, $GFI=0.98$, $AGFI=.89$, $RMSEA=0.00$ และ $RMR=0.003$ โดยมีจำนวน 7 ด้าน เรียงลำดับความสำคัญขององค์ประกอบจากมากไปหาน้อย คือ การจัดการเชิงกลยุทธ์ด้านคุณภาพ การทำงานเป็นทีม และการมีส่วนร่วม การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ภาวะผู้นำด้านคุณภาพ บรรยากาศขององค์การ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการยกย่องและการให้รางวัล และงานวิจัยของ

มารยาท แซ่อึ้ง และ เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2552) ที่พบว่า การบริหารงานวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้ง 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำด้านคุณภาพ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านการมอบอำนาจ ด้านการยกย่องและการให้รางวัล และด้านการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง รวมถึงงานวิจัยของ สมพัทธ์ เบ็ญจชัยพร (2549) ที่พบว่า องค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ มีองค์ประกอบ 12 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำด้านคุณภาพ ด้านการเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านการประเมินคุณภาพ ด้านการยกย่องการให้รางวัล ด้านการดำเนินการที่เป็นระบบ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการจัดการเชิงกลยุทธ์ด้านคุณภาพ ด้านการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ด้านการตัดสินใจการดำเนินงาน ด้านการรับรู้ของบุคลากร และด้านเอกสารกำกับงานด้านคุณภาพ และมีสาระองค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพ จำนวน 105 สาระ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชนิกร สมทรัพย์ (2550) ที่พบว่า ผู้บริหารและครูในโรงเรียนรางวัลพระราชทาน มีระดับการทำงานเป็นทีมในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยการทำงานเป็นทีมด้านการมีเป้าหมายร่วมกันจะมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รวมถึงงานวิจัยของ ไพวัล ไชยทองศรี (2558) ที่พบว่า ตัวบ่งชี้การทำงานเป็นทีมของครู มีองค์ประกอบหลัก 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ ด้านการมีเป้าหมายเดียวกัน ด้านการมีภาวะผู้นำด้านการมีส่วนร่วม และด้านการมีความรับผิดชอบร่วมกัน ซึ่งมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

■ ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนรางวัลพระราชทานระดับมัธยมศึกษา ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำด้านคุณภาพ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการมุ่งเน้นผู้รับบริการ ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู ด้านการจัดการเชิงกลยุทธ์ด้านคุณภาพ ด้านการมีส่วนร่วมของบุคลากร และด้านการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง โดยภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสามารถนำผลการวิจัยนี้ไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการจัดทำแผนกลยุทธ์/กิจกรรมเพื่อส่งเสริมและเตรียมพร้อมโรงเรียนในสังกัดเพื่อเข้าประเมินรับรางวัลพระราชทาน
2. จากผลการวิจัย พบว่า โมเดลองค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนรางวัลพระราชทานระดับมัธยมศึกษาที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ทั้งนี้การนำโมเดลไปเป็นแนวทางในการสร้างวัฒนธรรมคุณภาพในสถาน

ศึกษานั้น ผู้บริหารและครูควรให้ความสำคัญกับการทำงานเป็นทีมเป็นอันดับแรก ในการสร้างวัฒนธรรมคุณภาพให้เกิดขึ้น ถัดมาคือการมุ่งเน้นผู้รับบริการ การจัดการเชิงกลยุทธ์ด้านคุณภาพ การพัฒนาวิชาชีพครู ภาวะผู้นำด้านคุณภาพ การมีส่วนร่วมของบุคลากร และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการประจำปีที่จะส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษามีกระบวนการดำเนินงานที่มีแบบแผน วิธีการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับโมเดลดังกล่าวเพื่อให้เกิดวัฒนธรรมคุณภาพที่ยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้ของวัฒนธรรมคุณภาพ เพื่อจะได้นำไปพัฒนาสถานศึกษาอื่นให้เกิดวัฒนธรรมคุณภาพในลำดับต่อไป
2. ควรมีการศึกษาองค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนในสังกัดอื่นๆ เพื่อให้ข้อมูลจากโรงเรียนทุกๆ สังกัดมาวิเคราะห์วัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษา
3. ควรนำผลการวิจัยนี้ไปเป็นแนวทางในการศึกษาองค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนที่เป็นเลิศทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ เพื่อนำผลการวิจัยมาเปรียบเทียบและยืนยันว่าวัฒนธรรมคุณภาพจะเกิดกับโรงเรียนมีคุณภาพเท่านั้น

■ เอกสารอ้างอิง

- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2557). *วัฒนธรรมคุณภาพ: สร้างคน สร้างชาติ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- ดาวรุ่งอรุณ ถวิลการ. (2557). การวิเคราะห์องค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนรางวัลพระราชทานในประเทศไทย. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 10(1), 1-9.
- ไพวัล ไชยทองศรี. (2558). *การพัฒนาตัวบ่งชี้การทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- มารยาท แซ่อึ้ง, และ เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2552). การศึกษาการบริหารงานวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 5(2), 986-1000.
- รัชนิกร สมทรัพย์. (2550). *การทำงานเป็นทีมของผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ประจำปีการศึกษา 2547-2548 ในเขตกรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, กรุงเทพฯ.

- วีรพจน์ ลือประสิทธิ์สกุล. (2550). *การบริหารคุณค่าทั่วทั้งองค์กร ทฤษฎีใหม่ในการบริหารเพื่อการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: ทีคิวเอ็มเบสท์.
- สมพัทธ์ เบ็ญจชัยพร. (2549). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพกับคุณภาพการศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ (วิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษาคุรุสภาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). *แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2557). *การวิเคราะห์กระบวนการและมาตรฐานด้านการประเมินของการคัดเลือกนักเรียนและสถานศึกษา เพื่อรับรางวัลพระราชทาน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: สกสค. ลาดพร้าว.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2556). คู่มือประเมินสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทานระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา. สืบค้นจาก <http://www.mns.ac.th/2556/images/stories/PDF/guide-royal.pdf>
- อิสระ ทองสามสี. (2555ก). วัฒนธรรมคุณภาพในสถาบันอุดมศึกษา. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย*, 32(1), 65-78.
- _____. (2555ข). ปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จของการพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพในองค์กร: การสังเคราะห์บทความวิจัยตั้งแต่ปี ค.ศ. 1991 เป็นต้นมา. *วารสารศรีปทุมปริทัศน์ ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย*, 12(2), 196-204.
- Adebanjo, D., & Kehoe, D. (1999). An investigation of quality culture development in UK industry. *International Journal of Operations & Production Management*, 19(7), 633-649.
- Batten, J. D. (1992). *Building a total quality culture*. Menlo Park, CA: Crisp Publications.
- Hair, J. F., Black, B., Babin, B., Anderson, R. E., & Tatham, R. L. (2006). *Multivariate Data Analysis* (6th ed.). New Jersey: Prentice Hall.
- Perrin, T. (2009). Building a quality-focused culture. Retrieved from <http://www.towersperrin.com/tp/getwebcacheddoc?country=gbr&webc=HRS/GBR/2008/200805/CaseStudyOct10QUALITYFOCUSED CULTURE Manufacturingfinal.pdf>
- Watson, M. A., & Gryna, F. M. (2001). Quality culture in small business: Four case studies. *Quality Progress*, 34(1), 41-48.